



Sal : 1

Jimar : 1

Razber 1963

H Ê V I Y A W E L Ê T

Derxistina Hêviya Welêt bi zimanê kurdi bi zaravayê kurmançî (ê Bakur) û bi tîpên latîni, ew bi xwe bûyînek mezin e ji bona çanda niştîmanîya Kurd a nû. Hêviya Welêt dê ji bona lawên Kurd li welêt ramanên hinkesên baş ji birayên wan li welatê xurbetê bughêze, pê re ji evîndariya wanî şêrîni ji bo Kurdistanê dîr, silav ji bo milletê kurdistani têkoşer. Hêvî ew e ku Hêviya Welêt bi gotarên xwe ve, derketina wê li dî hev dê wê valabûnê di warê çanda niştîmanîya Kurd dagire, ji ber ewaya bi zaravayê kurmançî ê şêrîni derdikeve ê pîrbûna milletê Kurd pê dipêyîve di Kurdistana Turkiyê de, Sûriyê, Yekitiya Sovyet û hin perçên din ji Kurdistana Îraqê û Iranê. Zaravayê kurmançî zimanê Ehmedê Xanê ê bilind ê ku şairê kurdi niştîmanê kilasîkiyê mezin ku di sedsalên 17 de hatibû dinê, kurmançî a ku niha tê xwendin li hin zanîngeh û dibistanên bilind li Paris, Yekitiya Sovyet a di bin nîrê sîtema millî de, nemaze li Turkiyê di çel salên çûyî de, herwekî ku 345 ji milletê me li wir dijîn, a dîrî pêşveketinê ketiye û negîha herdu xwehên xwe zaravayê soranî û mokrî.

Hêviya Welêt bi xwe ne kovareke siyasî ye, lê belê wê kovareke çandî be, tev li wê ji dibînim ku di vê gotara xwe de, di jimara pêşî de, bi lez û bez li ser rewşên milletê me yî Kurd ên niha bipêyivim. Di vir de ne warê ku yek li dîroka milletê Kurd biko- le, an ji li welatê wî, reha wî a Hîndo-Ewropî, zimanê wî ê arî, dîroka tevgera wî a niştîmanî a pêşverû ku Kurd niştîmanekî bi serê xwe ye li gor maneya zanistî a pîrsê, niştîmanekî ku hemû şîrûtên niştîmanîyê tê de tînin dîtin, yekitiya (Kurdistana), yekitiya zimên, pêkanîna dîrokî, danûstandinên aborî, yekitiya çand û yekitiya derd û hêviyên wan. Niştîmanekî zor lê tê kirin, mafên wîna jê hatin standin, welatê wî hatiye perçe perçe kirin.

Ji girîngtirî pîrsiyarî ye di rewşên milletê Kurd di ên ni- ha bê gotin. Şoreşa pêşverû a niştîmanî ku li Kurdistana Îraqê vêketî ye ji êrişa bîbext a ku leşkerên dîktorê Îraqê ê berê General Qasim pê rabûn di 9 septembir 1961 de a ku bû sebaba ke- tîna hukumeta Îraqê û kuştina dîktorê wê di 8 şubatê sala 1963 de. Weke ku eşkere ye ev cenga han careke din dest pê kir di 10 hezîranê sala 1963 de piştî êrişa leşkerên hukumeta Îraqê a Beesî

bir ser Kurdistan bi alikariya Beesiyên Sûrî.

Leşkerên şoreşvanên Kurdistan di bin rêberiya qehremanê millettê Kurd General Mustefa Barzanî serekê Partiya Demokrati Kurdistan a ku rêberiya tevgera pêşverûyî Kurd û pêşrewê millettê me, êrişa bêbext rawestand, bê gotin e millettê me û leşkerên wî dê hustiyê êrişvanên Beesiyên bişkêne. Faşistên Ereban Sûrî, millettê Ereban ji wan xwûnrijandina wan dûr e. Bê gotine dê armancên şoreşa Kurd bi cî bî, ewaya jî dawîya serdariya Beesiyên a bi Xwûn tîne, vegehandina azadiya demokrati, rêstika parlemanyê jî bo Iraqê û gihandina ewtonomî jî bo Kurdîstana Iraqê di nava sinorên komara Iraqê dê bi cî tîne.

Millettê Kurdîstana Iraqê ne bi tenha xwe di vî şerê derketinê de ye. Pîrbûna millettê Ereban li Iraqê piştgirtina wî digre û herweha jî demokratî rojhilatanavî: Ji Ereban, Farisan û hemû evîndarên dadimendiyê (edalet) li cîhanê bi tevayî.

Piraniya millettên Cîhanê nola Frensîyan, Swîsî, Italî, Elman, Lûbnanî, Sovyetî, Çekî, Mongolî û herweha jî rojnamên cîhanê ên mezin û izgeh û televizyon, ev tev de bi gringî didin dû nûçeyên cengê Kurdistan, eşkere ye ku millettê Kurd li derveyî Kurdîstana Iraqê piştgirtina Kurdên Iraqê dikin û derdên wan yek e ji ber millettê Kurd tev de niştîmaneke û ewaya rastiyeke zanistî ye û ne pîrseke vala ye, ev piştgirtina han bi xwe li ser hezkirinê ye ji ber nîrên ku îro di perçên Kurdîstanê de ne wek nola nîrên ku hiştin ev cengê şoreşî li Kurdîstana Iraqê vêkeve. Ji ber van sebebên han ku nayên xwestin yek wan li vir bide xûyanîkirin, dê ev cengê han bîmîne bes tenê di nava Kurdîstana Iraqê de (ger ku êrişeke leşkerî nere ser Kurdîstana Iraqê jî derve, ev jî merovekî bi namûs hêvî nake ji ber parastina aşitiya cîhanê). Lê belê lawên Kurd li Turkiyê, Iranê û Sûriyê divê ne bes bi piştgirtina hezkirinê bi Kurdên Iraqê re bin û dev jî pîrsiyariyên xwe berdî. Pêwestiya bîngehî li ser xortên Kurd li Turkiyê, karkirîneke rêxistina nerm li dû hev jî bo pîrsiyarên mezin ên tîn ber millettê Kurdîstana Turkiyê bi taybetî û Turkiyê bi tevayî. Her weha jî wîlo jî bo xortên Kurdîstana Iranê û Sûriyê.

Pîrsiyariyên ku tîn ber millettê Kurd li perçeyî Kurdistan ne wek nola ê dinê, lê belê tev de bi yek deqê bîngehî de tîn xûyanîkirin ew jî ev e: Millettê Kurd li her perçe bî par in ji mafeyên xwe ên millî û çandî (kultur) ê tabî ku ew milletekî bi serê xwe ye di millîbûn û zîmanê xwe de wek Tirkan, Farisan û Ereban.

Deqa dudyan a ku milletê Kurd tev pê yek in ew jî rewşa milletê Kurd ku li her perçe bê par e ji azadî û demokrasiyê. Di vê deqa han de milletê me nola milletê Tirk, milletê Ereb (li Sûriye) û milletê Iranê bi tevaya xweyî millî ve tev de ji azadî bê par in.

Têkoşîn ji bo van mafên han û van azadiya di hundirê Turkiyê, Iranê û Suriyê de (ne tenê piştgirtina hezkirinê ji bo cenga Kurdistana Iraqê) ev pêwestiya pêşî ye ji bo tevaya xortên Kurd. Evaya rastiyeke xûyanî ye, lê tev li vê jî baştir e ku yek rastiye bibêje, da ew nayê ji birkin. A ku hêvî dikin aşitxwazên û dadimendixwazên tevaya cihanê a tevaya tevgera kurdi niştimanî dixwaze bi taybetî rêberiya bilind a şoreşa Kurdistana Iraqê komîteyên nawendî ên Partiyên Demokratî Kurdistan, komîteya li berdana mafên milletê Kurd û weha jî tevaya rêxistinên Kurd li Turkiyê, Iranê û Sûriyê bi reyên aşitî bi alîkariya hiner û hêzên demokratî ên baş ji milletê Tirkî ciwanmêr, milletê Faris ê çak û milletê Ereb ê bi nav û deng bi adaten xwe ên qenc.

Hêviya Welêt, bi bir û baweriyên min dê nameya xwe baş bi cî bîne ger ku vanên jêrî deyne ber çavên xwe:

1- Guhdan ji bo wêjeya (edebiyat) kurdi a klasikî a ku nû û xûyanîkirina tiştên ku di nivîstokan de di vî babetî de û reya zimên de. Her weha jî ên di zanîngehên biyanî de hatine belavkirin.

2- Guhdan ji bo dîroka milletê Kurd û cografya Kurdistan.

3- Divê em her û her li ser daxwazên milletê Kurd bidin xûyanîkirin, a ku di gihandina wî de ji bo mafên wî ên millî û çandî di reyên aşitiyê de di nava dewletên ku tê de dijîn, bi alîkariya hêzên demokratî ên baş ji lawên dorhêla wî, her weha jî milletê Kurd ji bo wan milletan nameya dostaniyê û evîndariyê hilgire, ji wan re bide xûyanîkirin neqenciyan dîktatoriyê û rehtiyê (riç) û nebaşbûna çûna çînen (tebeqe) serdar, bêmafkirina milletê Kurd ji hemû mafên wîna, xûyanîkirina başbûna vekirina pirsîyariyê kurdi bi aşitî û rengekî nerm ji bo Kurd, Faris, Tirk û Ereb. Rastî û dîroka milletê Kurd a nû dide xûyanîkirin bêkariya inkara mafên milletê Kurd. Daxwaza milletê Kurd bi hiner û inkarkirina nayê vekirin, ji ber ku ewaya he ye..

4- Pêwîst e ku milletê Kurd ne bes guhbide pirsîyariyên xwe ên millî, ger ewaya guhbide pirsîyariyên ku tên ber Turkiyê, Iranê, Iraqê û Sûriyê di warên siyasî, aborî û civakî. Herweha jî milletê Kurd bi hiner û hêzên demokratî û pêşverû ên milletê dorhê-

la xwe kar bike, ji bo wan pirsiyariyên han.

5- Pêwestî ye rabûna hêz û hinerên niştimaniyên Kurd bi pêkanî-
na rêxistinên xweyî taybetî ji bo karkirinê ji bo wan armancên
jorî ên ku hatin gotin. Daxwazên milletê Kurd ên millî ên nerm
ku bi carekê armancên wana ne cihêbûnê. Evaya nade xûyanîkirin
ku bi carekê rêxistinên taybetî ên bo Kurd neyên pêkanîn. Lê be-
lê a rast ku hebûna wan rêxistinên kurdî pêwîste, lê evaya nabe
kelem ku Kurd têkevin rêxistinên demokratî ên Tirk, Iranî an jî
Erebî, an jî alîkarî bi wan re li gor nîr û rewşan. Ger ku ewa-
na bi hebûna milletê Kurd rûnin û karbikin ji bo mafên wî.
Dijwarî û kelemên ku dê têkevin pêşiya H ê v i y a W e l ê t
pir in û di nava hevdiyan e. Liber yeka han gereke xwendevanên
wêna li welêt guman nekin rabûna wêna bi cîanîna nameya xwe bi
rengê baştir ji destpêkirinê de, ger ku ewana lê bibhurin û
alîkariya wê bikin di belavkirina jimarên wêna di nava welêt û
agahkirina komîteya wê bikin ji bo başkirina wêna. Jê re rexne
û gotarên xwe bi wan re jî nûçeyên welêt bişînin. Bi vê alîka-
riya a manewî û karkirina - ger karibin jî alîkariya wêna bi di-
ravî bikin, dê Hêviya Welêt bikaribe li dû derketina xwe here û
her û her baştir bibe, nameya xwe ji bo çanda niştimanî a kurdî
bi cî bîne û alîkariya milletê Kurd û demokratîyê bike.

Ismet Şerif V a n l î

Armancên Xwendevanên Kurd li Ewropa:

- 1- Xurtkirina danûstandinê di nava xwendevanên Kurd de li Ewro-
pa û rêxistina dîtina li dû hev di nava wan de.
- 2- Bi cîanîna alîkariya diravî a beramber di nava xwendevanên
Kurd li Ewropa.
- 3- Vejandina çanda netewê Kurd karkirin ji bo kara milletê Kurd
û pirsiyariya wî a welatî.
- 4- Naskirindana çanda Kurd, welatê wî Kurdistan, rewşên wî û
pirsiyariya wî a welatî bi cîhanê.
- 5- Bi hinerkirina canê alîkariyê û dostaniyê di nava xwende-
vanên Kurd û xwendevanên welatên din, danûstandin bi rêxistinên
şagirtan û şagirtên welatî yan jî cîhanî, alîkarî bi wan re li
gor armanc û karên bi hev re.

6- Xebatkirin di tēkoşina milletê meyfî Kurd, piştgirtina tēkoşina hemû milletan dijî kolîdar, kevneperest û derebekaniyê, ji bo aşitiya cihanê, demokratiyê, derxistina welatî û çarenivisiya wan.

B a n g j i b o n a A z a d î x w a z ê n û K o m î-
t e y a M a f ê n C î h a n ê

Ho azadîxwazên cihanê! Dengê xwe bilind bikin di rûyê hukumeta Beesî a faşist ji bo derxistina bi hezaran ji zarokan, jinan û kalên Kurdistanê ên dikevin bin tirsê wendakirina tevayî bi bonbên "Napalm" ên ku di nava dewletan de qedexê ne (yasaq), her weha ji bi agirên tank û mîtralyozan. Dengên xwe bilind bikin ji bona derxistina tēkoşvanên Kurdistan Salih Ebdulla Yusufî wekilê serekê nêwerên Kurd ji bo danûstandinê. Her weha ji bona hevalên wî ên mērxas ku ewana ji endamên delegasyon bûn ku xistin zindanê di heyştê heziranê, yanê berî derxistina ultimatooma dawî ji hukumetê ji bo şoreşvanên Kurd. Ewana niha di bin êşandineke pirr pîs dane di ciyê girtiya "Fedil" bi destê Beesîyan ên faşist.

Ho azadîxwazên Cihanê! ji we re rewşekê bi kurtî li ser reyên dirindane ên di zindanên Iraqê de dibin. Gava welatperwerek tē girtin wîna dibin cihê girtinê lēdixin lēxistinek pirr pîs hetanî xwûn ji laşê wî tē, ew xwe winde dike, nema dihêlin kes here ba û bibîne, da nûçeyên kar û barên wanî dirindane dernekevin der ve ji pişt şivên hesinî. Weha xwûnmij pehlewaniya xwe herro vedigerînin. Xwarin û vexwarin li ser welatperwer dibirin, gava ewaya xurtbûna xwe xûyanî dike, wê gavê ewana dest bi jêkirina laşê wî dikin. Paşê nênûkên wî hildikin, çavên wî derdêxinin, pişt re ji tillî û destan jêdikin heya ew dimire. Wê gavê xwûnmij daxûyaniyekê derdixinin di bin îmza hakimê leşkerî de ku ewaya hatiye bi dardakirin li gor reyên mehkemê. Evana hinek ji pirran ji kar û barên dirindane ên ku Nazî û faşist pê randedibûn. Ev karên han ger ku tişteki bidin xûyanikirin bes tenê kurha (kerba dilê wan) wan faşistan ji reha merovan.

Em bi navê wî merovî ku namûsa wî tē pîskirin û mafên wî di jîneke xweştir tē talankirin bi destên kesên sitenkar û xwûnmij bang we dikin, em bang bextên we dikin ku hûn dengên xwe bilind bikin dijî wan xwûnmijan, da ew bêne tazîkirin li ber Cihanê.

Yekitiya Xwendekarên Mamostên, Xortên û Jinên

"Q E L S O K"

Qelsok! ji bo çî hinde tu tirsok û newêrî?
Hingavt dilê te tirseke xurt çavdayê jêrî!
Gava hinekî teng dibe dinya li ser te,
Tête guhartin ji reya rûmetê berê te,
Hercar felatê tu di revê de dibînî,
Teqez reben î, bêzirav î, kêmê zemin î..
Tirsîn di cihan ne reya gihan û felat in,
Xurtî, mêranî, her gavê dermanê xebat in,
Tirse tucaran kes negihand warê azadî,
Bizdok bêzirav tê nagêhin ka çî ye şadî.
Herdem dilê wan lêdide bêhemdî ditirsîn
Dikin şayîşan çarmedor ew pê de dipirsîn,
"Filan ji bo me çawa ye? bêvan dê çawa be?
Gava têkevin tengiyê ew dê bi me şa be.."
Tucar nikarin baweriyê bi kesî binin
Di her kira yar û neyaran tirse dibînin,
Her behnê belake nediyar tînin bala xwe
Destê neyaran ew dibînin di nav mala xwe
Nema dikarin tev bigerin serî hilînin
Di nav siya xwe durvê neyarekî dibînin
Ev e di cihan felsefa qelsokên belengaz
Raman û xwedî ne hêjan e qaşikê pîvaz,
Lê gava dinê xweş dibe tirs namîne yekcar
Hînga dide xwe radibe qelsok dibe keftar
Qîma xwe nîne bi min û te ne jî bi çendân
Wek Ristemê Zal nayê girêdan bi kemendan
Nayê bîra Wî ka berî çendekê çî mêr bû
Yê ku nedibe wê bêje: "Ew tim hole şêr bû".

"L A B Ū T"

H Ê V Î

Gava ku min ev gotina han li jor danî, dilê min lerzî û çavên min tije hêstirk bûn. Jiber ku tişteki nola wê xweştir û dîsa tişteki wek wê xapînok û dikare merov berbend bike, nehatiye rûyê erdê.

Herkese li gor jiyana û daxwazên xwe xwadan hêviyekê ye. Di zarokên berşîr de bigre heya ên kal, bi şîr (qudret) û hêza wê gotinê dikarin di wê jiyana xwe a ku pê ne xweş in de, heya dawiya emrê xwe bijîn û li dijî wê têkoşinê bikin. Di navbera merovan de henik henin ku jiyana xwe bi tevayî dane ber hêviyên xwe. Ewana jî ên ramangîr û xwadandoz in. Jiber ku ewana bo xwe tenê xebatê nakin, barê ku li ser milên wan, bareki pir giran û pêwestiyên wan jî gelekî dijwar in. Mafê wan tune ye ku li der wê reya ku dane ber xwe xebatê bikin. Gava ku ewana li reya ku pê girtine têne der, dikevin bin gunehêki mezin. Ew kesên ku bi wan ve hatibûn girêdan dibin goriyê xelit û şaşiyên wan. Bo vê yeka han ew merovên bargiran gava ku hêviyên xwe wenda dikin, wek êzingên avgirtî û masiyên ku av li ser tîr birrin, qels dibin, giraniya xwe wenda dikin û nema dikarin bijîn. Kes çawa ku bê av, ba û xwarin nikarin bijîn, bê hêvi jî giringiya jiyana wan namîne û li mirinê bêtir û qirêjtir dibe.

Xwendevanên delal, li dû vê pêşgotinê dixwazim hinekî li ser hêviyên welatan, nemaze ên bindest binivîsim û ligor têgihêştina xwe ji we re bidim xûyanfikirin. Gava ku merov li ser welatan dipeyve, li ber her tiştî ew jiyana gelên ku di wan welatan de rûdinin tîr ber çavan. Li gor vê yekê merov (bi dîtina min) dikare welatên cihanê bike çar bendan:

- 1- Welatên bi her awayî pêşveçûyî
- 2- Welatên ku di rûnê xwe de tîr qewirandin (birajtin)
- 3- Welatên paşdemayî
- 4- Welatên bindest û bê maf dijîn.

Welatên pêşveçûyî-mîna USA û Sovyet- hêviya wan ew e ku bi pêşveçûna xwe ser ji ên din bistînin û welatên paşvemayî jî bi xwe ve girêdin. Welatên dudyan ku "di rûnê xwe de diqewirin", hêvidar in ku wê bîdengiya di nav gelê xwe de wenda nekin û di wî nîrê xwe de bijîn. Welatên sisiyan jî (Tirk û Ereb h.p.) têkoşinê dikin ku bi alîkariya ên pêşveçûyî bigêhin jiyaneke xweştir. Lê belê ên çaran ku bindest û reben, ne wek wan welatên

jor ku bi kurtî hatin gotinin. Hêviya wan bi ramanek bilind a niştimanî û serxwebûnê a ku bikaribin wek kesên din bijînve hatiye girêdan. Ew gelê wî welatî jî hemû mafên xweyî merovtî bêpar in (nola me Kurdan). Yek jî wan mafên tewr bi çûk ku bi zîmanê xweyî zikmakî peyivîn û nivîsîn e, mixabin ewana jî vê jî ê bêpar in.

Xwendevanên hêja, carekê bidin ber çavên xwe, di sedsalên bîsttan de merov di bin destê merovan de, jî hemû mafên xwe ên tebîî bêpar be! Nizanim tiştêk lê diwartir û pîstir he ye ku MEROV bi kolîyê MEROVAN be!.. Nemaze ku kolîdarê merovan jî wek ên me Kurdan "KOLÎYÊ KOLÎ" be!!!.....

H.Reşo

Tika li Xwendevanan,
Xwendevanên delal!

Em hêvidar in hu HÛN li şaşî û kêmaniyên me bibhorin. Ji me re rexne û pêşneyarên xwe binivsinin jî bo pêşvebirina kovarê.

Komite

Ş Ê R Ê N E Z A N

Qels bû şêrê mêk, ber êşa zayîn,
Hat, bû ew roja mirin û mayîn.
Qêjîn pê ket û pê girte nalîn,
Çêle dinê ket, dengê dê hat birrîn!

Şêrê sêwi û çûk, ma bê hêvî,
Wir derket bizinek, lê bû xwedî.
Şîrê wê gir bû, ew şêrê xîzan,
Bi çêr û kalîn, bê hêz û nezan!

Demeke dirêj derbas bû serda,
Bê xem û keder, her ken di çêvda.
Ew dijî, di nav keriyê pêzda,
Mezin bû lê, çavpayî û xewda!

Rojêk lê derket, şerê neçirvan,
Ji birçî, çavsorî navkêl kivan.
Dixwest têr bike wî zikê mêvan!
Di nav kêrida dît şerê nezan!!

Demekê da serhev, derdê zik bîrkir,
Pê re bû ecêw, nikar bifikir.
Neket serê wî, ew pê re bû sir,
Ar ket kezewê, carê axîn kir!

Nikar xwe bigre, êriş bire ser,
Milê wî girt û rawestî li ber.
Bi hêrs dilerzî ew şerê ZER,
Ber awira wî, ê nezan bû Ker!

Çavan de hêstirk, qurf di piştêda,
Bê kalîn nikar bersiv bi şêrda.
Şerê serbilind, dît golek çêmda,
Kişand ber avê, serê wî hilda!

Got "binêr avê, va çî xeflet e!
Ser û laşê te, dest û piyên te,
Lêv û devê te, gurz û lepên te,
Gişt şêr in, bê xwarin û peyvên te!"

Gava ku negirt bersiv, bê kalîn,
Bire şikeftê, bi dilê sarîn.
Hinek goşt mabû, pê re pêşkeş kir,
Lê şerê nezan ew hemû red kir!

Şerê serfiraz, gelek bergerrî,
Turê lê nedit, lê girte derî.
Bi destezorî, devê wî vekir,
Ew goştê bi xwûn, li wî kir şekir!

Ew zikê goştixwur, derbekê hevket,
Bi çavên şevtarî, hiş çûn û veket.
Xwûna şêran list, dilê wî lêket,
Tezî kişandin, GOREGOR pêket!!

Ew şêrê nezan, nema bû xizan,
Şîna goşt û xwîn, ewa kir hêzan.
Ji ên dû xwe re, ewa bû serdar,
Cin û cenawer, hemû li ber xar!

Divê ev çîrok, bo me Kurdan be,
Ên serpêhatî, ligel xortan be.
Xebat pi li pi, destûr wekhevî,
Bir û bawerî, raman her tevî!

Şêx û mela, aña û cotkarî,
Şagirt û karker, bi alîkarî,
Derxin kolîdar, vêxin vî arî!
Nola şêrê ZER, berdî wî parî!!.

H.Reşo

Pirçemêk û Silêman

Dibêjin, gava Silêman Pêxember Belkîs ji xwe re anî bû, Belkîs jê xwest ku ji pûrta teyran jê re nivînekê çêke. Silêman ferman da hemû teyran û got: "Divê hûn xwe birûçîkînin!" Hînga pirçemêk li wir bû û xwe ranegirt, zûka pûrta xwe rûçîkand û çû. Lê teyrên mayî ew ferman ne li rê ditin û gotin: "Silêman Pêxember ma ne guneh e ku ji bona jina xwe tu me gişkan ha didî rûçîkandin? Ew pûrta han canê me ji serma diparêze."

Silêman Pêxember gotina wan rast dît û dest ji wan berda. Lê pirçemêkê xwe niva rûçîkandibû. Ji wê rojê de şerm dike ku bi ro derkeve nav heval û hogiran, ji lew re bi şev dertê.

Osman Sebrî

Pirçemêk ji hezkirin û dilpakîya xwe pûrta xwe rûçîkand. Li ser vê heta roja îro ro û ronahî nabîne, tarî bû ye hevalê wê. Bê şîk û êşkere ye ku pirçemêk niha bi vê kirîna xwe pir poşman e û dizane ji azadî û heqên xwe mehrûm e, pûrta wê nayê çî. Vî tiştî her tim xevna xwe tenê de dibîne, ev jî ziyana we hemû ye. Kirîna me netewê Kurd re bû ye li vî corî ye. Lê em ne pirçemêk in û perên me hatibûne rûçîkandin derketine. Pêwîste ku em bilin bibin bo firandin ne ku "Pêxemberên" me dîsa wan jêkin. Em jî bi lîndayî û rîndiya çiyayên xwe bibînin, perên xwe li hev xî bira tarî ji ser me derê, dengê me têkeve newal û kendalên me, hezî-

Hevalê S.Gridaxi!

Mizgîna min li te, dema me ne dema Pêxembera ye. Ev dema me dema azadî ye, serxwebûnê û vegerandina mafeyan ji bo xwediyan wan, ger ew bixwazin. Pêxemberên me ji hinera meyfî mezin a veşartî ditirse, dilerize. Ew dizanin ku ew hinera han lehyeke mezin e ber naye girtin, dê wana û Belkîsên wan ji ber xwe termen wan rakêşîne.

Bera dilê te xweş be, emê di nava deşt û çiyayên xwe de govendê bibinin. Xweşî wê têkeve nava welêt.

Soro

D A X Û Y A N Î

Ho Şagirtino! Ho Hevreyên Têkoşer!

Silaveke têkoşerî, piştire.

Rêxistinên siyasî, karkerî û ên din ji rêxistinên gelêr ne bi tenha xwe têkoşînê ji bo xizmeta miletê xwe dikin, lê belê rêxistinên şagirtan ji bi kar û barên hêja di warê têkoşîna welatî de radibin. Em dibînin di nava hemû miletên cihanê de ên azad û ên ne azad rêxistinên şagirtan piştgirtina rêxistinên siyasî û gelêrî ên têkoşer digrin ji bo alîkarîkirina têkoşîna welatî.

Ên hemû dizanin sebeba bingehî ji bo derketina şoreşên miletê me ên berê ji ber ewana ne li ser bingehkirina rêxistinên bû. Şoreşa Kurd a niha li Kurdistanê Iraqê vêketiye li ber hinerên kolîdariyê, kevneperestiyê û şovînistiyê rawestiya ye, ev bi xwe vedigerê ser bingehkirina wê li ser rêxistinên ku qenciya wan şoreş dikare li ser tehta wan a xurt tevaya wan hêz û hinerên pisên har li ser wê perçe perçe bike.

Zor û sîtema unsûrî a li ser miletê Kurd dibe li çar kenarên Kurdistan, bêparbûna wî ji biçûktirîn mafên mirovan e tebiî, her weha ji tiştên ku tîr serê şagirtên Kurdan bi taybetî di tevaya dibistanan de ji girtinê, li dû wan gerandin, hiştina wanî bê guneh, berdana wan ji dibistanan bê sebeb û dan û standina nebaş bi wan re hetanî ji aliyê mamostên wan... Ev tev de pêwîst dikin hebûna girêdanê ku ew ji nîrên miletê Kurd li ser me datînin, da wê siyaseta unsûrî a li ser miletê me bikartînin bi rengekî tevayî û li ser şagirtên me bi rengekî taybetî bidin

eşkerekirin li ber miletên cîhanê û di nav wan de jî miletê Ereb.

Girêdana şagirtên Kurdên Sûrî nêweriya hemû hiner û hêzên şagirtan dike. Ewaya weke nola hemû rêxistinên şagirtan ên millî yan jî ên cîhanî nikarin bijî û bi pêşkeve ger ku piştî wê naye girtin bi manewî û diravî. Li ser ên çûyî her şagirtek xwe ser berpirsiyar e ji bo pêşketin û geşbûna vê girêdanê, her weha jî li ser wiya jî ku ew bîr, raman û pêşneyarên xwe jê re pêşkeş bike da karibin bi hev re ji binî tanî serî bête kirin. Girêdan ger kar û alîkariyê ji şagirtan dixwaze pêre jî ji wan re soz dide li çûyina têkoşinê ji bo niştimaniya Kurd a serfiraz.

Bijî têkoşîna miletê Kurd ji bo pirsîyariya wî a adîl.

Bijî biratiya Ereb û Kurd.

Bijî girêdana me pêşrewên şagirtên li Suriyê.

Dawiya Têmuzê

Ş Î R Î N W E L A T

Megrî welatê şîrîn, tu tim di bîra me de yî.
Tucar tu bîra nabî, tim di dilê me de yî.
Dijîn em herwext bi hesret û nalîn bo te.
Menale şîrîn welat menale.

Li dûr im dengê min nayê te,
Milê min kurt in naghên te,
Bi dil bawer im ko rojek bêm ba te.
Menale şîrîn welat menale.

Hêvîdar im ku nêzikayîda bêm ba te.
Çiqa baş e jiyan li ser sînga te.
Çiqa rind in deşt û çiyayên te.
Menale şîrîn welat menale.

Tu kem revîna kemgîr û dil bi kulan î,
Tu welatê şîrîn ê me Kurdan î.
Dayîna te tunî ne get bo kesan.
Menale şîrîn welat menale.

Em herwext li pišta te ne,
Xem me ke em hemû ji bo te ne.
Hatina meyfî cîhanê ji bo te ye.
Menale şîrîn welat menale,
Tu ne bê xwedî û bê kes î.

Azad Hêvîdar

Pêwestiya Pêşvebirina Zimên

wendevanên delal!

Weke ku hûn dizanin pêşvebirina zimanekî ji zimanan pêweatiye ji bona pêşvebirina netewekî. Netewek nikare bi başî bi pêşkeve di warên aborî, civakî û siyasî beyî pêşvebirina zimanê xwe. Weha em dikarin bêjin: Ziman bi dewlemendiya xwe ve ji me re pêşveçûna wî milletê ku bi wî tê peyivandin dide xûyanîkirin. Ger niha ji xwe re li zaravayê kurmancî binêrin, dê emê tê de gelek kêmaniyan bibînin, Ev ji gunehên bav û kalên me bûn. Ger wana xwe di vî warê handa biêşanda bê gotin bû niha zaravayê kurmancî ne di vê rewşa hande ba. Her weha ji rewşa milletê me a aborî, civakî û siyasî wê ne wek a niha ba. Lê mixabin ku zana û şehrezayên me ji nezaniyên xwe, xwe nediêşandin ji bona pêşvebirina zimanê bav û kalên xwe. Lê belê wana xebatê dikirin ji bona pêşvebirina zimanên beyaniyan. Gerek ev nede ber çavên me ku hemû zana û şehrezayên me dabûn ser reya xebatkirina pêşvebirina zimanên beyaniyan hineka ji wana li gor karîna xwe kar û xebatên biçûk di vî warî de kirin. Lê tev li wê ji karên wan mezin bûn ji bo pêşvebirina zimên. Wan kesên ji nifşên li dû xwe re, reyeke rast û durûst danîn, da nifşên li dû wan bîn xwe bê-tir di warê zimên de û pêşvebirina wîna bêşînin. Ji ber vê yekê han berî çend salan hin ji wan ciwanmêrên welatperwer bi hemû hiner û hêzên xwe ve warê pêşvebirina zimên de karkirin. Wana civatên çandê pêk anîn, kovar û rojname derxistin. Wan civatan bi kovar û rojnamên xwe ve xebatên mezin ku nayên ji birkirin di dîroka pêşvebirina zaravayê kurmancî de li dû xwe hiştin. Îro em dizanin bê çîqasî ji me Kurdan re divê pêşvebirina zimên, da em şiyarbûnê di nava milletê xwe de belavbikin. Em baş dizanin bê çîqasî şiyarbûn ji me Kurdan re divê. Kesek nala me di jêrbûnê de najî. Ji ber vê yekê han pêwestiyeke dîrokî ye di vê dema me de ku em zaravayê xwe bidin bi pêş de. Li ser zana û şeh-

rezayên me ye ku hemû hêz û hinerên xwe di warên pêşvebirina zimên de bi karbinin. Bi vê yeka han, dê emê ji alîkî de zaravayê xwe û pê re jî wêjeyê xwe bidin bi pêş de, ji aliyê din jiyane jî milletê xwe re bidin naskirin.

Dujminên me, zorkerên ku xêr û bêrên me dibin baş dizanin ku pêşvebirina zimanê me dawiya wana nêzik dike. Ji ber vê yeka han wana em ji nivisandinê bêpar kirine. Lê di sedsalên bistan-de kes nema dikare reya pêşvebirina zimanê me li me bigre, gava ku em bixwazin wî bi pîşve bibin.

Pêşvebirina zimanê me, me dîghîne azadiyê, serxwebûn û jiyaneke xweştir.

Soro

Zanayekî me gotiye:

"Kurdîno ger hûn dixwazin xwe nas bikin, zimanê xwe bixwînin, ger hûn DIXWAZÎN xwe bi XELKÊ bidin naskirin careke din jî ZIMANÊ xwe bixwînin."

Mafir mirov tenê carekê dimre, divê ew mirin di reya راستiyê de bi rûmet û meranî be.

Ji bo gihana mirineke hêja û bi rûmet gelek west û xebat divê. Carna bê dijwarî dergehê mirinek holê li pêş hinekan vedibe, heke xwe jê bidin paş bê şik qels û bizdok in.

Osman Sebrî

Derdên Me, rûpel 19

Xwendevanên Delal!

Ev helbesta jêr ji bo kovara "Dicle-Firat diyarî bû, lê ji bextê reş ne ev helbesta hate belavkirin û pê re jî kovara "Dicle-Firat nema derket. Karbidestên Enqera kovar girtin, xwedî, berpirsiyar û nivîskarên wê jî xistin girtîgehên leşkerî!

Ji bo cianîna daxwaza nivîskarê helbestê jî wê bêparnehiştîna xwendevanên kovara "Dicle-Firat" em niha vê helbesta hêja belav dikine, dê ev wek diyarî were naskirin.

Berpirsiyar

D I C L E - F I R A T

Nizam bû çiqas bê dilê xwe dûri welêt im
Ji dil û kezeb evindarê Dicle- Firat im
Ev çem ji bakur dadikevin wek du rehên jin
Yek ta Birecik, yê di diçe nav diyarê Zin
Melê Cezîrî ilhama xwe ji wî çemî distand
Gelek mirarî di peravên Dicle de civand
Ehmedê Xanî ji serekî ava wî vexwar
Li ber nivîsî serencama Memê birindar
Feqiyê Teyran, Melê Batu pîrr şairên çak
Hespên xwe bezandin di saxa vî çemê çalak
Ger Dicle bi xwe kaniya zanîn û evîn bû
Firat pêgerra gelek şêrên pençe bi xwûn bû
Di qada rûmet û mêranî her bê hempa bûn
Herdem ji bo her pesnekê hêja û seza bûn
Min hêvî he ye Dicle-Firat barê me rake
Di warê ziman li rojhelat xelkê me çake
Zimanê me yê paşde mayî çiçki bide pêş,
Va ye ji bo wî sipasên xwe ez dikim pêşkeş.

Osman Sebrî

"D U R Û"

Ho reha çepel!..tev girêk û xar
Ji rûçikên çak hemîyan bêpar
Ola te qelsî, bawerî, derew,
Dilê te qirêj bes ziman bedew,
Ramanek ne rast bû rêberê te,
Naşî bibêje tu gotina rast,
Dikarî bêjî: "Re şe rengê mast".
Dikî, dibêjî her tiştê kirêt
Xwe jê didî paş bê şerm û fihêt
Ji bo demekê teye veşartin
Ji te re pîrr tişt têne spartin
Lê dawî a rast wek royê tê der
Ew dibî rûreş her serî di ber
Hinga tê zanîn tu çi hesan î
Di durvê mirov ji rengê sa nî

zûka bigeşe her ji pêş me
Em bêhteng dibin bi dîtina te
Rûyê te yê çil navên bibînin
Ji ber kirên te tev dilbirin in
Sed hezar xwelî li nav çavên te
Ji hinde pirrtir para bavê te
Ku li pê xwe hişt kurrekî durû
Bi şermisarî cihan berda çû.

Osman Sabrî

Bersîva

"G a z î n j î X w e d ê"

Ji Faiq Bucaq re

Xarzê divê zanibî ji Xwedê nabin gazin
Li ser reya gazinan em çi karin bixwazin?
Gazin karê qelsa nin, tu ne qels î dizanim
He ye ku bîra bibî bo çi li te dibanim
Va em werin ser Xwedê, ew Xudayê gişan e,
Bê kir tişteki nake, tevi xurt e dikane,
Xwedê em jî wek xelkê afirandin jîr û xurt
Xelkên mayî xebitîn piştî xwe dane Yezdan
Me piştî xwe da xebat berî gubazte ezman
Li ezmanan çi he ye? tev valayî û stêr
Bi hêvî û lavayî zikê birçî nebû têr
Cihê Xwedê dilê me em li ezman lêgerrîn
Bi sedsalan her doşbûn, lê destvala veşerîn
Bav û kalên malkambax, ne bawer bûn bi xebat
Reya Rastî nenasîn ji lewre man gêj û mat
Ev bû demek hinekan reya xebat bîrbirin
Serê me yê nizm û mest çîçki hildan rakirin
Heke ne ji wan bûya rewşa me pirr bê mirês
Nizam heya çi gavê ji bona me dihat keys
Niha dê bême ser te di xebatê tu şeng bû
Di nav dost û hevalan camêr, bi nav û deng bû
Di vê reya rûmet tu jî hinekî westî
Bê dijwarî ma kinga dibit welatperestî?
Di kirên xwe tu mîr bû, bê tirs wekî kalê xwe
Di nav xelkê te hilda serê xalê xalê xwe
Bixebite da bibe rohilat wek rojava
Ez ji te pir dilxweş im, xarzê mala te ava.

Osman Sabrî

Xwendevanên delal!

Ev şîra jor ji diyaribû bo kovara "Deng". Mixabin ku ev ji ket atara rojnameya "Dicle-Firat". Lê em hêvidar in ku bi derxistina "Hêviya Welêt" valabûna wê dagrin.

G o t i n a W e l a t

Welatê min digote min: birazî
Li nezmê guh bidêre ger dixwazî
Cegerxwûn î, kurrê min tu ji derdan
Silavan zû ji min bighîne Kurdan
Bibêje ez keçik bûm, ta ku bûm pîr
Nedî min xwe wekî vê salê esîr
Serê min bû sipî, pûş û pelax e
Li jêrê min çû nîn e xeyrî ax e
Ji çavên min diçin sed av û sed co
Ji min îdî dikin gazinde zaro
Xerab bûn e ji min sed xan û qûnax
Nema ye bo perîşanan dusê max
Nikarin bêne cem min yek du rêwî
Di bin desta de man e tevde sêwî
Kurrên min pîr ji xuşkên xo re pak in
Belê pîrsê li dapîra xwe nakin
Cizîr û Şehrezor û Gor û Loran
Hemî qizê min in pîrê bi qurban
Ciwan in surperî ne serbilind in
Gelek naz û delal û gewr û rind in
Biçûk in pîrr şepal in berzewac in
Gelek pak in welakîn bê rewac in
Ji te hêvî dikim ey xortê Kurdî
Tu van xuşkên ciwan, hêja neberdî
Ji hersêkan tu kîjanê dixwazî
Tu nasnakî ji bil navê mecazî
Qelen, yektî û xwûn û xwendega ye
Tu kîjanê bibî bo te seza ye
Ne pîr ma ye kurê min ey Cegerxwûn
Hûnê serbest bibin mizgîn û mizgîn...

C e g e r x w û n

"Sewra Azadî"; diwan 2, rûpel 8

Diroka nêçîrê jî wek a merovan gelekî kevn e û bi wê re destpêdike. Gava ku merov hatin afirandin, li hember xwe jiyanek diwar dîtî: Birçîbûn, sar-germ û cenawîrên çolê. Jiber her tiştî ewna hewceyê xwarin û kincan bûn, divyabû ku xwe li cenawîrên çolê jî piparêzin. Jiber ku bê destlepiyê tiştêkî wan tunne bû, kevir jî xwe re kirin çek û bi wan kevirana cenawer dikuştin. Goştên wan dixwarin û çêrmên wan jî jî xwe re dikirin serseke.

Demek hat ku ew kevirana bi hev din dan, sûn û tûj kirin. Diroka nêçîrê jî di wê demê de bi rengekî zanistî destpêkir. Heya ku baqir dûre jî qilê hate dîtî, nêçîr bi vî tonî dihate kirin. Lê belê gava ku bi tevlehev kirina bêqir û qilê tûnc pêkanî û dûre jî hesin hate dîtî, merova çekên bastir çekirin û bi gengazî karî xwe biparêzin û nêçîrê jî bikin. Di vê demê de heyaya ku merov hîni çandîniyê bûn û agir jî dîtî, jiyana wan di nêçîrvaniyê de derbas bû. Gava ku dest bi çandîniyê bû, hinek cenawîrên çolê (ên hov) jî kedî kirin. Weke hûn jî dizanî, çekîrîna gundan û bajartî jî di vê demê de dest pê dike ku nema merov wê azadiya xwe a ku bi xweser dibîne! Hev din nekişandin û li dijî hev din xebat kirin jî dest pê dike. Songî jî li ber çavan e ku ên pêt, bi hêz, ên qels kirin bin destên xwe û dema Derebegan û Kolîdariyê jî bi vî awayî dest pê dike. Jiber ku hikmê zînatê bi serket, nêçîr jî di destên wana de ma. Ên dewlemend, car li caran, bo keyfê diçin nêçîrê û bi kuştina cenawîr dilê xwe xweş dikirin û hewniya xwe pê tanî. Bê şik xûya ye ku di vê demê de nêçîrê girîngiya xwe wenda kir û diroka wê jî heyaya demên nêzik bi vî awayî dom kir. Di vî nîrê ku em tê de dijî de: Nêçîr di sa li keyfê derket û bû piyek li dewlemendiya welatan. Gelek welat he nin ku bazîrganiya xwe a pir dane ser nêçîrvaniyê.

Bi vê gîezgeha jor bawer im ku minê karibe diroka nêçîrê a gelemper bi kurtî dabe ber çavan. Lê niha dixwazim hinekî li a tevayî derkevim û tenê li ser nêçîrê û nêçîrvanên me Kurdan binivîsim. Ka nêçîrvaniya me çî havil da ye!

A rast û li ber çavan ew e ku nêçîrvanên me hîni di ciyê xwe de dijmêrine û pêşveçûnê li wir berde her ku diçê bi paşve diçîne. Jiber ku nêçîr bo me Kurdan hîni di dema keyfê de dijî û wek nexweşiyekê ketîye laşên me. Gava ku dema nêçîrê tê û di-sekine, nêçîrvanên me hemû kar û barên xwe li ser piştê dihêlin û wek ferzên nimêjê wê pêwestiya xwe tinî ci!! A ku jê bêtir jî dema berê de ên dewlemend diçûn nêçîrê, mixabin ku iro

belengazên me jî xwe jê bêpar nehiştine!!
Xwendevanên delal, weke hûn dizanin gelek rengên nêçirê he nin.
Di nêçira masiyan de bigre heya ên şêran. Jiber vê yeka han ne
hewce ye ku serê we bi van jî biêşînim. Lê di nav me Kurdan de
nêçira kewan gelekî bi deng e. Lewre ez rast dibînim ku hinekî
jî li ser wê bisekinim. Gelo dixwazim pirsekê li we bikim, ka
heya niha kesî li we serê xwe pêre eşandiye ku ka bo çî em Kurd
ewqas li nêçira kewan hezdikîni? Ez bi xwe di navbera nêçirva-
nên me û kewan de, di aliyê gelnasiyê de, wekheviyekê dibînim.
Çawa ku kew bi dengê xwe kewên din li ber şefaqê di xewa wan a
şêrin de radike, dixapîne û tîne ber kozikê an jî bi torên nê-
çirvên dêxîne û "bi destên xwe pergala xwe bela dike", dibe xe-
nim gelê xwe!. Ger ku hûn diroka me Kurdan bibînin û binin ber
çavên xwe û mîna şerîtek sinemê lê binêrin, hûnê bibînin ku Kur-
dan jî di diroka xwe de her dem li gelê xwe xistine û bi aliyê
neyarên xwe girtine, bûn e namûskeşê wanan!!. Îro di sedsalên
bîstan de dîsa em dibînine ku gelek xîzî, noker û caşîk jî me
Kurdan dertêne. Berê jî gotin e "Ger ku destiyê bivir ne jî da-
rê bûya, nedikarî darê bibire". Mixabin ku em Kurd jî bo gelê
xwe him bivir û him jî kurmê darê nin!!.
Xwendevanên hêja weke ku hûn dibînin, birîna me Kurdan bi wek-
heviyê, xwendinê, tevger û li hev hezkirinek germ dê bête ke-
wandin.

H.Reşo

R e ş b o A z a d î

Gazî dikim, bi qêrîn,
Êdî xoybe jî me re.
Şoreş dibê li jêrîn,
Bes e, evya jî te re.
Nexweş im bo azadî
Dereng mekev, bike lez.
Goştîm helî, man hestî,
Em jî te re bûn e pez.
Me bidoş, şîr bike gol,
Dawet he ye, bo Kurdan.
Çermên me jî bike dol,
Govend bigre, bi xortan.

Navên me girêdan reş,

Bûn, Hemreş-Reşo û Reşxan!

Sebrim nema, êdî bes!

Nazîn mebe Ey "Sultan"!!..

H.Reşo

F e d e k a r î

Bi çav min ji fedekariyê re sê pêpiling he nin ku ev in:

1- Di reya daxwaz, raman an baweriyê de canê xwe dayîn.

Vê fedekariyê gelek camêr dikin, ne ewçend dijwar û mezin e.

2- Di wan reyan yekê de bi awakî mintezem bê west û kiz bûn ji mal û dema xwe hinek hergav dayîn.

Ev celeb camêr ji ên berê pirr hindiktir in ku mirov dikare bêje ew bi heqî camêr in.

3- Di wan reyan yekê de bi dilxweşî sitem û belengazî qebûl kirin û dev ji ramana xwe bernedan.

Ev celeb kes bê şik boke û mêrxas in, ku di cihanê de himê hemî kirên mezin, evên paşin datînin.

Osman Sabrî

"Derdên me", rûpel 27

Di sala 1962 de Dr.Bedîrxan ji rojnama "Morgenpost" re got:
"Es ist ein schwerer Beruf, Kurde zu sein, aber wir wollen nicht anderes sein als Kurden. Das ist alles."

Ji Kurd bûnê dijwartir karek nîne, lê em bê wê ji tişteki din naxwazin. Bi tenê ev e.

Ş a m Ş e k i r e

W e l a t Ş ê r î n t i r e

Welatê min tubûy bûka cihanî

Hemî bax û bihişk û mêrg û kanî

Şepal û şeng û şox û naz û gewr î

Gelek şêrîn û rind û pir ciwan î

Serî taca Seladdinê Kurdî
 Enî roj e, di birca asîmanî
 Du birhên te kevanê Ristemê Zal
 Du zulfên te ji tirên qehremanî
 Riwê te agirê Zerdeşt û Mezdîk
 Ji te hêstir şeraba Kamîranî
 Du çavên te wekî deryayê Hurmîz
 Kepû elmas e karê mûş û Wanî
 Du lêvên te kitêba Hecî Qadir
 Zîmanê te ji benda şêxê Xanî
 Çena te gohê Cûd û Şax û Hebler
 Qirik eywan û teqa kesrewanî
 Di sînga te kitêba Zendewîsta
 Memîk ferfûr e tê de neqşê Manî
 Du destên te tixubên Tirk û Iran
 Hero ceng e bi tirên zerveşanî
 Ji sînga te bi jêr de gelyê Laleş
 Ziyaretgah e bo me her zemanî
 Bi nişan û bi nan û xwîn rijandin
 Me dest girt û qelen da û tu anî
 Ser û pa zend û bazin tev bi hinne
 Hemî sor in ji rengê erxewanî
 Bi te em şa nebûn ev bû sed sal
 Ji me dengê tivinga çûye banî
 Bira û law û bav û ap û pismam
 Li ser te hev di kuştin Pehlewani
 Ji Loran ta bi Zazan tev bi xerçer
 Dihatin hev li meydanê beranî
 Bi talan û bi kuştin, hem bi sotin
 Me konê şer li ser sînga te danî
 Emîr û begler û paşa û axa
 Kirin wêran sera û birc û xanî
 Li alîkî sedayê xewsê sanî
 Hamî bûn e mirûd û şêx û sofî
 Bihişt î ne çikin nav û nişanî
 Li axur radîzin lê şêx diçî jor
 Berî nivro ji banî tê giranî
 Ser û pa tev dikî gulav û ember
 Dibê nûr e kero ma tu çî zanî?!

Bi van xapan dixwarin xwarinên xweş
Wekî şêx û melayên vi zemanî
Du derdên me hebûn dijwar û xeddar
Xizani yek, ewê di her nezani
Weke şêr û pilingan em diçin hev
Penîr rovi li meydana hilani
Me ew rojên ciwani tev bi derdan
Bi zivari, belengazi, şivani
Herê bûka pepûkê jar û mestê
Li ser sînga te zava man biyani
Te reş da ye serê xwe ber li ser me
Li te rokê dibî pîroz kitani
Cegerxwîn e kurê te her dinali
Ji ber jana nezani û xizani...

C e g e r x w î n

"Sewra Azadî", diwan 2, rûpel 42

Xwendevanên delal!

Ev helbesta jêrî diyari bû bo hêviya me a bilind ku di Turkiyê
de bi navê "Kovara Deng" vêketibû, lê emrê wê kurt bû. Her we-
ha jî ew di dilê me de bi germî diliye û ev jîna ê herhe be jî.

K o v a r a D e n g

Ew Kurd bûn netewê bê deng,
Têkoşîna wan bi zanistî.
Her yek ji wana mêrê bi şeng,
Îro ê hişyar in bi rastî.

Belav be wêjeyî û bi reng,
Veke guhên me yên qilêrî.
"Dicle-Firat" û "Kovara Deng"
Hûn bijîn bi zimanê kurdi!

H. R e ş o

Z i m a n d i J i n a M i l e t a n d e

Ziman, ew tiştê ku mirov jî dehan vediqetîne. Mirov bi ziman

serwextî derd, daxwaz û kamên hev dibe. Dîsa bi zimanê ku mirov havila dîroka xwe ji wendabûnê diparêze û kit kit dinivise û ji çêlî û neviyên xwe re dihêle. Warê birbirina milletekî dîsa ji kitêbên ku bi zimanê wî hatine nivîsandin xuya dike. Ji lewre zanan gotine ku: "Bihayê gel, ji pêşveçûna zimanê wî dixwewîne. Pêşveçûna zimanê milletekî, nêşana xurtî û rûmeta wî ye".

Dema em Kurd van gotinan ji rûmet û serbilindiyê re bikin pîvan û li halê zimanê xwe hûrbîn, dê bizanin ku em çikas bi şûn de mane.

Îro di cîhanê de tu gel bi qasî gelê Kurd ji zimanê xwe re bigane nemane. Mana vê, ne ew e ku di gelê Kurd de kesên zana ranebûne. Lê mixabin ku hemî zanayên Kurd, ji xeynî çend camêrên bi rûmet, bi zimanên biyaniyan xwendine û bi wan zimanan kitêb çêkirine û emrê xwe di xizmeta wan zimanan de borandine. Dema di Kurdistanê de xwendin û nivîsandin ne bi zimanê kurdî bûye, Kurdan nexwendine û qîma xwe bi zimanên biyanî ne anîne û nezan mane.

Di pêşin de bi zimanê kurdî nexwendin û pê kitêb çênekirin zaravayên kurdî gelekî ji hev bi dûrxistine, ku îro ji yekitiya wan zaravan re xebatine pîrr mezin û dijwar divê. Di vê yeka han de bi qasî em xisirîne kolîdarên me ewçend kar kirine. Jiber ku nedixwestin em tucaran serê xwe li ber wan hildin û doza azadî û serxwebûnê xwe bikin, zimanê xwe bi me dan xwendin û reya xwendina zimanê me li pêş me bi hezar awayî dadane. Îro jî bi zora çonahêlin ku em bi zimanê xwe di dibistanan de bixwînin.

Dema em veşerîna dewrên berî îslamiyê, dê bibînin ku gelê Kurd zimanê xwe bi tipên kurdî dinivîsand û yekitiya çak di navbera zaravayên wî de hebû. Lê îro piştî hezar û pêncsed sal, ji xeynî çend nivîsarên ku li dora Sileymanî û Şehrezorê di nav xirbeyên kevn de hatine dîtin, şopek ji wî zimanê xurt û dewlemend û wan tipên delal û hêja nemaye.

Gelên kolîdarên ku ji hîngêve ji bindestmayîna Kurdan destkewtî bi gelek wesîle nehiştine ku Kurd bi zimanê xwe bixwîne. Heya mikûn bûye xwestine wan ji ramana welatî bidûrxin û bi ziman û ramanên xwe wan têxin nav qewmîyetên xwe. Di vî warî de rast û derew çî hatiye bîra wan bê fihêr kirine, û ya kirêttir pîrrên van kirana bi navê olê bû ne.

Ji şopên vê tevdîra bêbav, yek ku bi ramanek olewerî navên hemî Kurdan dane guharandin, di bin navên îslaman de navên Erebb û Cihuyan li wan kirine. Ji lewre îro di nav gelê Kurd de sed hezar navî navekî kurdi nayête ditin!.

Dema vê paşiyê Tirkan xwest Kurdên di bin destê xwe de ji kurdiyê bi dîrxin û di nav xwe de wenda kin, berî her tiştî navên malbatên wan guhartin. Ji wê rojê de min şopa navan di jîna mîletan de bîrbir û navê kurrê xwe yê heyşt salî guharte kurdi. Ji wê bî şûnde min hemî zarrokên xwe bi navên kurdi navandin û ev yeka han ji hemî dost û hevalan hêvî kir. Îro ez çiqas dilxweş û serbilind dibim gava pîrraniya Kurdên xwende, bîrbir û bi rûmet, navên kurdi li zarrokên xwe dikin. Bi çav min ji bo wenda nebûna Kurdan ev yek gava pêşîn e.

Îro çiqas ku kolîdarên me nahêlin em Kurd zimanê xwe di dibistanan de bixwinin kî, şewq û hezkirina ku ji bo hînbûna ziman ji dilên xortên me ên welatparêz diyare hêviya mirov gelekî xurt dike. He ye ku ev hal serekî bajo û nehêlin ku em zimanê xwe di dibistanan de bidin xwendin, lê ronahiya di çavên xortên Kurd de ji min re hêviyek mezin dide ku her kes ji wan xwendin û nivîsandina zimanê xwe baş hîn bibe û bi hîn birayên xwe ên Kurd jî bide hînkirin. Ji bo îro ya ku me ji wendabûnê bifiltîne hînbûna xwendin û nivîsandinê bi zarê yê şêrîn û delal e.

Osman S a b r î

"Derdên me" rûpel 6

S ê r o û p î v a z

Dibêjin ku carekê du zîlam birayê hev bûn. Navê yekî Sêro û yê ê di Pîvaz bû. Pîvaz gote Sêro:

- Bira, min divêt ez biçim xulamiyê. Tu çi dibêji?

Sêro got:

- Tu bi dilê xwe yî, lê tu bi ya min biki, naçî, tu nikarî xulamiyê biki. Tebîetê te nexweş e.

Pîvaz got:

- Nabit, ezê biçim!

Sêro got:

- Bila be, tu bi dilê xwe yî.

Sibehî Pîvaz rabû, çû, bû mêvanê keşekî. Keşe gotê:

- Pîvaz, tu li çi digerihi?

Pîvaz got:

- Ez ji bo xwe li xulamî digerihim.

Keşe Got:

- Were, bibe xulamê min!

Pîvaz got:

- Qenc e, sala min bi çi ye?

Keşe got:

- Qewlê min û tu ne bi sala ye, belki qewlê min û te heza pepûk bixwîni, ezê hevqas bidim te. Bi wî şertê ku heçî ji min û te biênirît, emê zolekî çerm ji piştta stoyê wî rakin heta ser dûka wî.

Pîvaz got:

- Qenc e.

Sibehî rabûn ji xew. Keşe got Pîvaz:

- Here cot, seyê min li kû rûnişt, li wê derê cot bike, êvarê barek darên bêtovil digel xwe bine! Ezê taştîya te rêkim.

Dema Pîvaz çû çolê, seyê Keşe çû, geriha, li ser berekî mexel hat. Pîvaz gayê xwe girêda, li ser tatê cot kir. Dema taştê, Keşe taştê da keşa xwe û gotê:

- Bêje Pîvaz, bila nan neşkênit, tokê mast jî neşkênit, fehit nekê têr bixwit. Êvarê, dema mal hat, bila ga li derî de neêxit mal de, diwar jî xirab nekê.

Keşa Keşe çû nik Pîvaz, herwekî bavê wê gotê, ewê jî welê got Pîvaz. Pîvaz enirî, nan nexwar, ma heta êvarê. Êvarê hat, got Keşe:

- Mala te ne ava, ezê biçim mala xwe!

Keşe gotê:

- Ma tu enirî?

Pîvaz Got:

- Erê, ez enirîm!

Keşe got Pîvaz:

- Me qewlê xwe kiriye, ezê zolekî çerm ji piştta te vekim.

Keşe rabû, zolekî çerm ji piştta Pîvaz vekir. Pîvaz tevli wê xwî-nê çû nik Sêro.

Sêro got:

- Bira te li ser min lazim kir, ez biçim heyfa te.

Sibehî Sêro rabû, berê xwe da mala Keşe, bû mîhvanê wî. Sêro bû xulamê Keşe. Keşe tiştên gotî Pîvaz welê gote Sêro jî. Sêro jî qebûl kirin.

Sibehî Sêro rabû, çû cot. Se jî bi xwe re bir. Se di sa çû, li

ser tehteke mexel hat. Sêro dest avêt berekî, li bin guhê seyê Keşe da, li erdekî xweş cot kir.

Dema taştê keça Keşe taştiya Sêro anî,wek gotî Pîvaz, welê got Sêro jî.

Sêro got:

- Qenc e!

Sêro rabû, jî nava nan xwar, dora wî neşkand. Binê dîzikê gul kir, tokê wî neşkand. Dema têr xwar, binê keçikê jî gul kir. Keçik vegeşiha, got bavê xwe.

Dema bû êvar, Sêro rabû, Nîr û halet şikandin, li kerê kirin, a-nîn mal. Dema Sêro hat piştî xanî, her du ga jî serjêkirin, get get kirin li kulekê re avêtin û hat nik Keşe.

Keşe got:

- Xwedê qeweta te bidit, kanê seyê min?

Sêro got:

- Min seyê te kuşt, min keça te jî xirab kir, min nîr û helat jî şikêrandin, min gayên te jî serjê kirin, get get kirin, li kulekê re avêtin. Ma tu enirî?

Keşe got:

- Ne xêr, ez ne enirîm!

Keşe û jîna xwe li hev şewirîn, gotin:

- Emê iro kadê jî xwe re çêkî, esîdekê çêkî, emê birevin, Sêro bihilî xew de.

Pêkanîna xwe kirin, kada xwe, esîda xwe kirin çiwalekî û danîn wê derê. Dema Keşe û jîna xwe nivistin, Sêro rabû, tiştên ha jî çîwal derêxistin û xwe kir çîwêl de. Berî sibehê Keşe rabû, çîwal hilgirt, jîna wî kete pêş, çûn. Nîzîkî sibehê mîza Sêro hat, di çîwêl de mîst, Keşe got jîna xwe:

- Keşe, esîda te çiqas têr-dihin e!

Jînikê got:

- Wê bîma jî Sêro re, min hemî êxist esîdê.

Dema çûn nîzîkî gundekî, seh hatin wa. Keşe got jîna xwe:

- Xwezî Sêro li hir bûya, da seh jî me vekirina.

Sêro got:

- Mamê Keşe, min dane ezê jî we se vekim. Keşe Sêro danî. Dîsa Keşe û jîna xwe li hev şewirîn ko "emê biçî, şev li ser pîrê razî." Jînikê got Keşe:

- Tu li nav de razê, ezê li rexê te ê rastê razim, bila Sêro li rexê çepê razê. Dema bibit nivê şevê, emê rabin, Sêro bavêjin avê, jê rahet bibin!

Dema bû nivê şevê, Sêro çû cihê Keşê, Keşe ani cihê xwe, demekê ma û bakir jinikê:

- Rabe, em Sêro bavêjin avê!

Jinik rabû, destên Keşe girtin, Sêro lingên wî girtin, avêtin avê. Keşe li avê de çû. Sêro jina Keşe ji ji bo xwe ani. Heyfa birayê xwe ji ji erdê rakir.

Çirok çû deştê, dê û bavê min çûn bihûştê.

R o n a h i

18 (1943), 2-3

Xwendevanên delal,

Wek ku hûn ji dibînin ev çirok bîst salan li ber vê hatiye nivîsandin. Ger hûn rind bala xwe bidinê, hûnê bibînin ku zimanê me gelekî pêşve çû ye û paqijtir ji dibê.

H. R e ş o